vnde inquantum non dicit identitatem intentionis · sed equalitatem suppositorum bonī et entis ·

Hec itaq; ūa ꝛc̄ · postq̄ inquisiuit ea de quibus agendum est in hoc opere · Hic ꝓsequitur suā intentionē et diuiditur in duas ptes · ūi em̄ vt supra dictū est sacre scripturē intentio sit circa diuina · Diuinū aūt diuiditur scdm relationem ad deū vel vt principiū vel vt finem · fm q̄ Apoc̄ · j. dicitur · ego sum alpha et o · Consideratio huius doctrine erit de rebus scdm q̄ exeunt a primo · et fm q̄ referuntur in ipm vt in finē · vnde in prima parte determinat de rebus diuinis scdm exitū a principio in secūdo scdm reditū in finē in principio tercij · Aliter potest diuidi scdum intentionē magistri · q̄ in prima determinat de rebus · in secūda de signis et hoc in quarto · ¶ Itē prima in tres · In prima de fruibilibus · In secūda de vtilibus in secūdo li · In tercia de hijs q̄ ordinant vtilia ad fruibilia · et hoc in tercō libro · Secundū aūt primā diuisionē diuiditur prima ps ī duas partes · In prima determinat de diuinis scdm exitum a principio ī vnitate essentie · In secūda de diuinis fm exitū in diuersitate essentie · et hoc in secūdo li · ¶ Primus autē liber diuiditur ī duas partes · exitus em̄ personarū in vnitate essentie est causa exitus creaturarū in essentie diuersitate vñ in ꝑma parte determinatur trinitas personarū in vnitate essentie · q̄ distinguitē fm exitum vnius persone ab alia · In secunda determinātur attributa quedam ex quorū rationibus cōpletur causalitas in diuinis ꝑsonis respectu ꝓductōis creaturarū scz de scientia potētia et voluntate · j. dis · 35 · Cūqz disseruimus supra · Prima diuiditur in duas · primo em̄ inquirit trinitatē personarum in vnitate essentie de q̄ intendit · In secūda ꝓsequitur vnitatis determinationē et trinitatis inuente infra di · 8 · Nunc de veritate ꝛc̄ · prima in duas · In prima manifestat veritatem · In secunda excludit dubitationem q · di · Hic oritur q̄stio ꝛc̄ · Itē prima in duas · In prima inquirit modū inuestigandi trinitatē in vnitate · In secūda oūdit trinitatē ꝑsonarū in eēntie vnitate · ibi Ponat g̃ ꝛc̄ · modū aūt inuestigandi ostendit quantū ad tria · Primo quantū ad inquirendum conditionē · Secūdo q̄tum ad intentionē ibi Oēs autē catholici · Tercio q̄tum ad inq̄rendi ordinem cetera vt in li · j. · Inquirendū autē conditionē · in prima parte describit tripliciter · primo q̄tum ad ipōrum puritatē · q̄ necēria est ad tāte veritatis ꝛtēplationē · Secūdo ad reuerentiā et attētionem ibi de hac igitur re ꝛc̄ · Tercio quantum ad mutuā caritatē

qz vnꝰ indiget alterius auxilio
ꝓter difficultatez materie · ibi ·
pinde omnis q audit ꝛc · Omns
aut catho · ꝛc · Hic ondit intentio
nem inquirentiu de trinitate · et
primo ostendit quid doctores in
tenderunt docere · Secudo conclu
dit qd oportet nos tenere · ibi
Teneamus igit ꝛc · Proponamus
g ꝛc · Hic ondit trinitatem
personarū in vnitate essentie · et
primo per auctoritates · Secun
do per rones · z · di · Apls nāqz
ait · prima in duas · primo ondit
ꝓpositū per auctoritates ve · te ·
Secudo per auctoritates no · ibi
Nunc vero post testia · prima in
tres · In prima ondit spealiter
essentie vnitate · Secundo coiter
vnitate et trinitatez · primo per
auctoritate legis Secudo ꝓpha
tarum · ibi · personarū quoqz plu
raliter ꝛc · Tercio spealiter per
sonarum distinctione · ibi · dm
quoqz eternā ꝛc · et primo sdm
processionem filij a patre. Secun
do qtum ad processionez spiritus
sancti ab vtroqz ·

Ad euidentiam eorū
que hic dicuntur duo qrun
tur · primo de vnitate diuine ēn
tie · Secundo · vtrū in illa vnita
te sit iuenire diuersitate attribu
torum · Tercio · vtrū pluralitas
rationū sm qs attributa differt
sit aliq mo in deo vel tm in mtel
lectu rōnantis. Quarto · vtruz
vnitas dine ēntie opatiat plu-
ralitatem personarū · Quinto
si opatie vtrq plalitas ista sit pla
litas realis vel rationis tantum

Ad primum sic pro
ceditur · vidz q nō sit necā
rium ponere vnū deū Ab vno ei
primo et simplici pcedit tm vnū
sdm phm · ḡ ples bonitates iue
niuntur ptiipate in creaturis ·
sicut sapiētia · bonitas · pax · et hu
iusmodi · g vidz q pcedāt a pli
bus pmis priipis · et sic ē po-
nere ples deos · et h vidz fuisse
error gētiliū · vt dt dyo. li · de di ·
no · qd etā ptz ex h qz ponebāt
vnū deū sapientie · et aliā deā pa
cem · et sic de alijs. Itē sicut dz. g
methe · perfectuz vnū quotqz est
qn pt pducere sibi sile in natā ·
ḡ dina eēntia est pfāssima · g vi
detur q possit pducere aliā eēn
tiam sibi similē · ita q sunt plres
dme essentie Itē prima mate
ria q est pura potētia est vna · et
quāto forme sunt sibi ꝓpinquio
res inuenīūtur paucores nume-
to · pmo em pficit p ātuor fōrs
clares post p plimas fōrs mi-
xtorū corporū · g in vltimo remo
tionis a materia dz inuenīri ma
xima plalitas · et ita vidz cū deꝰ
sit maxie remotus a materia q
nata dina sit maxie multiplicata
et sic sunt plures dij · Cōtra oīs
natura q inuenit in plibz sdm
prius a posteriꝰ · oz q descēdat
ab vno primo in q perfe hēat
vnitas ei pnciplati attestat vni-

verite duo
solut

pientie nō est ratio bonitatis in=
quantū huiōi· relinq̃tur q̃ sunt
diuersa rōne· non tm̄ ex pte ipi
us rōcinantis· ꝗ ex ꝓprietate ipi
us rei· et inde est q̃ ipse non est
cā rerꝝ omino equiuoca cū scdm
suā formā ꝓducat effectus fil'es ·
non vniuoce sed analogice· sicut
a sua sapiētia deriuat omis sapiē
tia: et ita est de alijs attributis
ꝗm doctrinā dyo· vii ipse est exē
plaris forma rerū· non tm̄ quā=
tum ad ea q̃ sunt in sapiētia sua
scz ꝗm rationes ydeales· sed etiā
quantū ad ea q̃ sunt in natura
sua scz attributa· Quidam autē
dicunt q̃ ista attributa non dif
ferunt nisi penes cōnotata in cre
atuis qd̄ non potest eē· tum q̃a
causa nō habet aliquid de effectu
sed econuerso· vnde deus nō dicitur
sapiens quia ab eo est sapiētia·
sed potius res creata dicitur sa=
piens inquantū imitat sapientiā
diuinā· tū quia ab eterno crea=
tuis non existentibus etiā si nū
q̃ future fuissent· fuit verū dice
re q̃ deus est sapiens· bonus et
huiōi· nec idē omino significa
retur per vnuz et per aliud sicut
idem significat per nomia syno
nima· Ad· j. ergo dd· q̃ pla
litas attributorꝝ in nullo p̄iudi=
cat summe vnitati· q̃ ea q̃ in a=
lijs sunt vt plura in eo sunt vnū
et remanet pluralitas tm̄ scdm
rationē· q̃ non opponitur summe
vnitati in re· sed neccio ipsam cō
sequitur si simul assit perfectio·
Ad secundū dicendū q̃ operatō

dei est sua essentia· vnde sicē essen
tia est vna ita operatio est vna
in re· sed plurificatur p diuersas
rationes· sicut etiam est ex parte
essentie. que licet sit vna· cōside
rantur tamen in ea plures ratio
nes attributorum·

Q̃ Ꝛca terciū sic pro
cedit videt q̃ pluralitas
rationū ꝗm quas attributa diffe
runt nullo mō sit in deo· sed tm̄
in intellētu raciocinātis· dicit enim
dyo· j. ca· de di· no· omnē scōꝝ
theologorꝝ ymnū inueies ad bo
nos ierarchie ꝓcessus manife=
statiue et laudatiue dei nomina
tionē diuidentē· et est sensus ·
q̃ nomina que in laudē diuinaz
sancti assumunt ꝗm diuersos di
mitatis ꝓcessus q̃bus ipse deus
manifestatur diuiduntur· ergo
ista pluralitas non est ex parte
dei· sed ex parte diuersorum ef
fectuum· ex q̃bus intellectus no
ster deū diuersimode cognoscit
et nominat· Ꝑ dyo· dicit in
epla ad gayum· si aliquis videt
deum intellexerit qd̄ videt· non
ipsum deū videt· sed aliquid eo
rum que sunt eius· si ergo predi
cta nomina differunt scdm di=
uersas rationes quas de eis in
telligimus· istis rationibus ni=
hil respondet quod in deo sit· scz
in hijs que dei sunt scz creaturis
Ꝑ· cōmentator dicit in· ij· me
tha· loquens de huiusmodi no
minibꝰ q̃ multipliciatas quā ista

nomina pretendunt. est in deo
sedm intellectum. et nullo mo=
do sedum rem. ergo videtur q
pluralitas harum rationum sit
sedum intellectum nostrum tan
tum ¶ Preterea. quicquid est
in deo. deus est. si ergo iste ra=
tiones sedm quas attributa dif
ferunt: sunt in deo. ipse sunt de=
us. sed deus est vnus a simplex
ergo iste rationes sedm q ī deo
sunt: non sunt plures ¶ Prete
rea. illud quod in se est vnum
omnibus modis: non est radix
alicuius multitudinis in eo exi=
stentis. sed essentia diuina est v
na omnibus modis. quia est su
me vna ergo non potest esse ra
dix alicuius multitudinis in ea
existentis. pluralitas ergo dicta
rum rationum non radicatur in
essentia diuina sed in intellectu
tantum. ¶ Preterea. damasce
nus dicit. q in deo omnia sunt
vnum preter ingeuerationem:
generationem et processionem
si ergo sapientia et bonitas q hu
iusmodi attributa sunt in deo.
sedm q in ipso sunt non habet
aliquam pluralitatem. ergo plu
ralitas rationum quā nomina si
gnant non est in deo. sed in in=
tellectu nostro tantum. ¶ Sed
contra dyonisius vltimo capitu
lo de diuinis nominibus dicit.
q deus dicitur perfect? fiat om
ma in seipso prehabens. et hoc
est etiam quod philosophus et
cōmentator dicit in quinto me=
thaphisice. q deus dicitur per=

fectus. quia omnes perfectio=
nes que sunt in omnibus gene=
ribus rerum. in ipso sunt. Hoc
autem perfectio qua deus per=
fectus dicitur: est sedm rem. et
non sedm intellectum tantum.
ergo ista attributa que perfectō
nem demonstrant non sunt tan
tum in intellectu sed in re. que
deus est ¶ Preterea. dyonisi?
nono capitulo de diuinis nomi=
nibus dicit. q creature dicūtur
deo similes inquantum imitan=
tur deum. qui perfecte imitabi
lis non est a creatura. ista autē
imitatio est per participationem
attributorum. ergo creature sut
deo similes sedm sapientiam bo
nitatem et huiusmodi. sed hoc
non posset esse nisi predicta es=
sent in deo sedum ꝓprias ratio=
nes. ergo ratio sapientie et boni
tatis proprie in deo est. et ita hu
iusmodi rationes non sunt tan
tum ex parte intellectus nostri
¶ Preterea. sapientia non di
citur equiuoce de deo et creatura
alias sapientia creata non duce
ret in cognitionem sapientie in
create. et similiter de potentia
et bonitate et de alijs huiusmodi
sed ea que predicantur de pluibo
sedum rationes omnino diuer
sas equiuoce predicantur. ergo
aliquo modo ratio sapientie sm
q de deo dicitur et de creaturis
est vna. non quidem per vnuo
rationem. sed per analogiam. et
similiter est de alijs. sed ratio sa
pientie sedm q de creaturis dici

tur non est eadem ratio cum ratione bonitatis a potentie · ergo etiam sedm q̃ ista de deo dicunt non sunt eedem rationes · sed diuerse · ¶ Ꝑ · sicut deus vere est pater ita etiam vere est sapiens sed ex hoc q̃ vere deus est pater non potest dici q̃ ratio paternitatis sit in intellectu tantum · ergo nec ex hoc q̃ deus vere est sapiens · potest dici q̃ ratio sapientie sit in intellectu tantum · sed ratio paternitatis que realiter ī deo est: non est eadem cum ratōne diuinitatis · vnde nec paternitate est deus · nec deitate est pater · et tamen ista pluralitas rationum non tollit simplicitatē diuinam · propter hoc q̃ essentia et paternitas idem sunt in re ergo similiter si ponamus sapiētiam et essentiam esse idem re oīno et rationes eorum diuersas: non tolletur simplicitas diuine essentie sed essentie diuine simplicitas est tota causa quare ista attributa in deo non differunt · ergo non est incōueniens ponere q̃ sapientie et bonitatis ratio in deo est · et tamē vna non est altera licet res omnino vna ponat. Sed si dicatur q̃ non est simile de relationibus personalibus et de attributis essentialibus · quia in deo non sunt nisi duo predicamenta scz substantia a relatō Vnde ratio relationis est alia a ratione substantie · non tamē ratio sapientie et aliorum absolutorum est alia a substātia · Cōtra relatio in diuīs hz duplicē ꝓpationem vnam ad suū correlatiuū ꝓm quā ad aliq̃d dicit · Aliaz ad essentiam ꝓm quā est idem re cū ea · sed ꝓm id q̃d aliquid est idez alteri non facit numerū cum eo ergo q̃ relationes ad aliud predicamentū ꝑtineant q̃ ad p̄dicamentum substātie est p cōpationem ad suū correlatiuū · ergo ad huc manet eadem cōparatio sapientie et paternitatis ad essentiam · ¶ Ꝓ dicendū q̃ sicut supdictum est sapientia et bonitas et omnia huīōi sunt oīnino vnū re in deo sed differunt ratione. et hec ratio non est tantū ex parte ipsius ratiocinantis · sed ex ꝓprietate ipsius rei ¶ Ad cuius rei euidentiam vt diligenter explicet · quia ex hoc pendet fere totus intellectus eorum que in primo libro dicuntur · quatuor oportet videre · ¶ Primo quid sit ratio sedum quam dicimus attributa ratione differre ¶ Secundo quomodo dicitur aliqua ratio in aliqua re esse vel non esse ¶ Tercō vtrum iste rōnes diuerse attributorum sint in deo vel non ·

¶ Quarto · vtrum pluralitas istarum rationum sit tantum ex parte intellectus nostri vel aliquo modo ex parte rei · ¶ Quātum ad primum pertinz sciendū est q̃ ratio prout hic sumitur nihil aliud est q̃ id quod apprehēdit intellect? de significatōe alicuius nois et hꝰ in hijs q̃ hnt dif

finitionem est ipsa rei diffinitio
sicut ꝓ phs dicit in quarto me=
tha·ratio quā sigficat nomē est
diffinitio· Sed quedam dicun=
tur habere rationem sic dictam
que non diffiniuntur sicut qua=
litas et quantitas et huiusmodi
que non diffiniuntur quia sunt
genera generalissima· et tamen
ratio qualitatis est id quod si=
gnificatur nomine qualitatis ·
et hoc est id ex quo qualitas ha
bet ꝙ sit qualitas·vnde non re=
fert vtrum illa que dicuntur ha
bere rationem habeant diffiniti
onem vel non·et sic patet ꝙ ra=
tio sapientie que de deo dicitur
est id qd concipitur de significati
one huius nominis ꝙ ipsa sa
pientia diuina diffiniri non pos=
sit·nec tamen hoc nomen ratio
signat ipam conceptionē que si=
gnatur per nomen sapientie vel
per aliud nomen rei· sed signat
intentionē huius conceptionis ·
sicut et hoc nomē diffinitio· et a
lia nomina secūde impositionis
Et ex hoc patet secundū sez q̄li
cet ratio dicatur esse in re·non ei
hoc dicit quasi ipsa intētio quā
signat nomen rationis sit in re·
aut etiā ipsa cōceptio cui cōuenit
talis intentio quā sig nat nomē
rōnis sit in re extra animam cū
sit in anima sicut in subiecto sed
dicitur esse in re inquantū in re=
extra animā est aliq̄d qd corre=
spondet conceptioni anime·sicut
signatum signo· Vnde sciendu
ꝙ ipsa conceptio intellectus triplr
se habet ad rem q̄ est extra ani=
mam·aliquando em̄ hoc qd in=
tellectus concipit est similitudo
rei existentis extra animaz sicut
hoc qd concipitur de hoc nomīe
homo·et talis conceptio intelle=
ctus habet fundamentum in re
immediate inq̄tum res ipsa ex
sua conformitate ad intellectuz
facit ꝙ intellectus sit verus · et
ꝙ nomen signans illum intelle
ctum ꝓprie de re dicitur· Aliquā
do autem hoc quod signat no=
men non est similitudo rei existē
tis extra animam·sed est aliq̄d
quod consequitur ex modo intel
ligendi rem que est extra aiam
et huiusmodi sunt intentiones
quas intellect? adinuenit· sic si
gnatum huius nominis genus
non est similitudo alicuius rei ex
tra animam existentis·sed ex hꝯ
ꝙ intelligit aial vt in pluribus
speciebus attribuit ei intentio=
nem generis·et huius intentio=
nis licet primum fundamētum
non sit in re sed in intellectu· tñ
remotum fundamentum est res
ipsa·vnde intellectus non est fal
sus qui hās intentiones adinue
nit·et simile est de omnibus a=
lijs que consequuntur ex modo
intelligendi·sicut est abstractio
mathēaticorum et huiusmodi·
Aliquando vero id quod signa=
tur per nomen non hz fundamē
tum in re·neqz proximum neqz
remotum·sicut conceptio chime
re·quia neqz est similitudo ali=
cuius rei extra animam: neqz

apprehendere · et per consequēs
nec sic nominare. Et ideo oporet
q diuersas cōceptōes de eo
habeat · q̄ sunt diuerse rationes
et diuersa nomina imponat: si =
gnificantia rōnes illas · vnde no
mina illa nō sunt synonima · in=
quantum signant rationes di=
uersas · si autē intellectus noster
deum per seipsum videret · illi rei
posset imponere nomen vnū qd
est in patria · a ideo dr zach · vl.
In illa die erit dnus vnus et nomē
eius vnū. Illud aūt nomē vnū
nō signaret bonitatē tm · nec sa=
pientiā tm · aut aliqd huiōi · sed
signata omniū istorū includeret
Sed tū si intellectus videt deuz p
essentiā: ponneret nomē rei quaz
videt mediante cōceptione quaz
ex ea habz · oporteret adhuc q
imponeret plura nomina · qz im
possibile est q cōceptio intellectus
creati repnitet totā perfectionez
diuine essentie: vnde de vna re vi=
sa diuersas cōceptiones formare
ret · et diuersa nomina impone
ret · sicut etiā Crisos · dicit q an=
geli laudāt deū · quidā vt maie
statem. quidā vt bonitatē · a sic
de alijs · in signū q ipm non vi
dent visione comprehendente · sed
conceptio perfecte repnitans eū
est verbū increatū · et iō est vnū
tantū · sic ergo patet q pluralitas
nominū venit ex hō q ipse deus
nostrū intellectū excedit · q aūt
deus excedat intellectū nostruz
est et ex parte ipsius dei ꝓter
plenitudinē perfectōnis eius · et
ex parte intellectus nostri qui deficienter se habet ad eū comprehendendum · vnde patet q pluralitas istarū rōnum non tm est ex parte intellectus nostri · sed etiā ex parte ipsius dei · inquantum ꝓter suā perfectōnem · superat vnāquanqz conceptionez nostri intellectus · et ideo pluralitati istarum rationū rndet aliqd in re · q deus est · nō quidē pluralitas rei sed plena perfectio ex qua cōtingit vt omnis iste conceptōes ei aptentur · Qui ergo dixerunt q pluralitas ista est tm ex parte intellectus nostri · vel ex parte effectuum quodāmodo vere dixerunt et quodāmodo non · Si enim hoc referatur ad causam multiplicationis · sic verum dicit · q est ex parte intellectus nostri et effectuum quodāmodo · in eo · s · q intellectus noster nō potest accipere diuinā perfectionē vna conceptione · sed pluribus · cuius vna ratio est ex hoc q est assuefactus ad res creatas · Si autē referat ad modum quo iste rationes attribuuntur deo · falsum dicunt · non enim ex hoc q bona facit vel quia ad modum bonorum se habet bonus est · sed quia bonus est · ido bona facit · et alia participando eius bonitatem ad modum eius se habent · vnde si nullam creaturam fecisset nec facturus esset · ipse in se talis esset vt posset vere considerari secundum omnis istas cōceptiones quas habet nunc intellectus noster ipm

considerando. Et sic patet quantum scz q pluralitas istorum nominum non est tm ex parte intellectus nostri formantis diuersas conceptiones de deo. que dicunt diuerse rationes. vt ex dictis patet. sed ex parte ipsius dei. inquantum scz est aliquid in deo correspondens omnibus istis conceptionibus. s. plena et omnimoda ipsius perfectio. secm quam contingit q quotlibet nominum significantium istas conceptiones. de deo vere et ppie dicit. non autem ita q aliqua diuersitas vel multiplicitas ponatur in re q deus est ratione istorum attributorum. Hys visis facile est respondere ad obiecta. Ad. j. g dm. q intentio dyo. est dicere. q secz diuersas bonitates quas creaturis influit deus nominatur manifestat et laudatur. non aut ita q rationes illarum bonitatum ex hoc verificent de deo quia creaturis eas influit sed magis econuerso vt dictum est quis enim conditio causse cognoscatur ex conditionibus effectus. non tm conditio causse verificatur ppter conditiones effectus. sed econuerso. Ad secundum dm. q intellectus noster id quod concipit de bonitate vel de sapientia non refert in deum quasi in eo sit per modum quo ipse concipit. qa hoc esset comphendere eius sapientiam vel bonitatem sed intelligit ipam bonitatem diuinam cui aliqualiter similis est. qm intellectus noster concipit esse supra id quod de ea concipitur. vnde per huiusmodi conceptiones non videtur ipse deus secm q ipse in se est. sed intelligit supra intellectum et hoc vult dicere dyo. in illa auctoritate. Ad tertium dicendum q multiplicitas ista attributorum nullo modo ponit in deo quasi ipse secm re sit multiplex. Sed tam ipse secm suam simplicem perfectionem multitudini istorum attributorum correspondet. vt vere de deo dicantur. et hoc intendit commentator Ad quartum dm q sicut ratio hominis non dicit esse in homine qsi res quedam in ipso. sed est sicut in subiecto in intellectu. et est in homine sicut in eo quod prestat fulcimentum veritati ipsius. ita etiam ratio bonitatis diuine est in intellectu sicut in subiecto. In deo aut sicut in eo qm correspondet per quandam similitudinem isti tom facies eius veritatem. vnde patz q tm procedit ex malo intellectu eius qm dicit Ad quintum dm. q aliqd dicit fundari l radicari in aliq methaphorice ex q firmitatem hz. tones aut intellecte hnt duplice firmitatem. s. firmitatem sui esse. et hac hnt ab intellectu sicut alia accidentia a suis subiectis. et firmitatem sue veritatis et hac hnt ex re cui conformatur ex eo enim q res est l non est: locutio et intellectus veritatem l falsitatem hz. Rationes g attributorum fundatur l radicatur in intellectu quantum ad firmitatem sui esse quia vt dictum est intellectus est

consequitur ex modo intelligēdi rem aliq̃ vere · et ideo ista conceptio est falsa · vñ ptz secundū · s· q̃ ratō dicitur eē in re inquantū signatū nominis cui accidit esse rationem: est in re · et hoc cōtingit ꝓprie qñ cōceptio intellectus est similitudo rei · ¶ Quantum autem ad terciū scz vtrum rationes attributorū in deo sint. sciēdum est q̃ circa hoc videtur esse duplex opinio · ¶ Quidā enim dicunt vt Auicen · et rabymoyses · q̃ res illa que deus est: est quoddā esse subsistens nec aliquid aliud nisi esse in so est. vñ dicūt q̃ est esse sine essentia Omnia aūt alia que deo attribuunt verificantur de eo duplr scdm eos · vel per modū negationis l' per modū causalitatis · Per modum negationis duplr l' ad remouendū priuationē seu defectū oppositū · vt dicimus deū sapientem vt remoueat defectus qui est in creatūrbus sapientia · l' scdz hoc q̃ aliquid ex negatone consequitur · sicut est de ly nomine vnus · qui ex hoc ꝓpo q̃ nō est diuisus: est vn? · similiter ex hoc ꝓpo q̃ est immaterial est intelligēs vñ scdm eos omnia ista nomina potius sunt inuenta ad remouēdum q̃ ad ponendū aliq̃d in deo ¶ Itē per modū causalitatis dupliciter · vel inq̃tum ꝓducit ista in creaturis · vt dicat deus bon? qz bonitatē creaturis influit · et sic de alijs. vel inquantū ad modum creature se habz · vt dicat deus volens · vel prius inquantū se habet ad modum volēs vel prius in mō producendi effectū · sicut dicitur iratus qz ad modum irati se hz · Et scdm hāc opinionem sequit q̃ omnia q̃ dicūtur de deo et creaturis · dicūtur pure equiuoce · et q̃ nulla similitudo sit creature ad creatorē · ex ly q̃ creatura est bona vel sapiēs vel aliquid huiōi · Et hoc expsse dicit rabymoyses. sm hoc ergo id qd conapiē de noibus attributorū non refert ad deū · vt sit similitudo alicuius qd in eo est · vnde sequitur q̃ tōnes istorū nominuz non sint in deo q̃si fundamentuz ꝓximum habeant in ipso · sed remotum sicut nos dicimus de relationibus que ex tēpore de deo dicuntur · ¶ Huiōi enim relationes in deo sm rem non sunt · sz sequūtur modum intelligendi sicut dictum est de intentionib? et sic sm hanc opinionē ratōes attributorum sunt tantum in intellectu · et non in re que de? est et intellectus eas adinuenit ex consideratione creaturarū · vel p negationē · vel per causalitatem vt dictum est ¶ Alij vero dicūt vt dyoñ · et Anshel · q̃ in deo p̄ eminenter existit quicq̃d perfectionis in creaturis est · et hec eminentia attendituc quantum ad tria · scz quantū ad vniuersalitatem · quia in deo sunt omnes perfectōnes adunate que nō cōgregantur in vna creatura · Itē quantum ad plenitudinem

quia est ibi sapientia sine omni de
fectu · et similiter de alijs attri=
butis quod non est in creaturis
Et iterum q̃tum ad vnitatem ·
que em̃ in creaturis diuersa sũt
in deo sunt vnum · et quia in il=
lo vno p̃habet omnia · iõ scd̃m
illud vnum cãt omnia · ꝛgnosat
omnia · et omnia sibi per analo=
giam fil'antur · scd̃m ergo hanc
opinionem · conceptiones quas
intellectus noster ex nomiñbꝫ
attributorꝫ concipit sunt vere si=
militudines rei que deus est · q̃
uis deficientes et nõ plene · sicut
est de alijs rebus que deo fil'an
tur · vnde huiõi rationes nõ sunt
tantũ in intellectu · quia habent
primum fundamentũ in re que
deus est · et ex hoc contingit q̃
quicquid sequit' ad sapientiam
inquantũ huiusmodi recte et p
prie conuenit deo · Hec autẽ opi
niones q̃uis in supficie diuerse
videantur · tamen non sunt con
trarie si quis dictorum rationes
ex causis assumat dicendi · quia
primi considerauerunt ipsas res
creatas quibus imponuntur no
mina attributorũ · sicut ꝗ nomẽ
sapientia imponitur cuidaꝫ qua
litati · et hoc nomen essentia cui
dam rei que non subsistit · et hec
longe a deo sunt · et ideo dixe=
runt q̃ deus est esse sine essentia
et q̃ non est in eo sapientia ꝑm
se · Alij vero considerauerunt mo
dos perfectionis ex quibus dã
nomina sumuntur · et quia deus
scd̃m vnum simplex esse omni=
bus modis perfect? est · qui im
portantur per huiusmodi nomi
na · ideo dixerunt q̃ ista nomina
positiue deo cõueniunt. sic ergo
patet q̃ quelibet harum opinio
num non negat hoc quod alia
dicit · quia nec primi dicerent a
liquem modũ perfectionis deo
deesse · nec secundi qualitatem
aut res non subsistentes in deo
ponerent · Sic patet ergo ter=
cium scz q̃ rationes attributorũ
sunt vere in deo · quia ratio no=
minis magis se tenet ex parte
eius a quo imponitur nomen ·
q̃ ex parte eius cui imponitur.
¶ Quantum vero ad quartum
scz vtrum pluralitas istarum ra
tionum fit tantum ex parte in=
tellectus nostri vel aliquo mo=
do ex parte rei · ¶ Dicendum est
q̃ ista pluralitas rationum con
tingit ex hoc q̃ res que de? est
superat intellectum nostrum ·
Intellectus em̃ noster non po
test vna conceptione diuersos
modos perfectionis accipere ·
tum quia ex creaturis cognitio=
nem accipit in quibus sunt diu
si modi perfectionum scd̃m di
uersas formas · tum quia hoc
quod in deo est vnum et simplex
plurificatur in intellectu nostro
etiam si immediate a deo recipe
ret · sicut multiplicatur processio
sue bontatis in alijs creaturis ·
vnde cum deus scd̃m vnam et
eandem rem sit omnibus mo=
dis perfectus: vna conceptio ne
non p̃t integre pfectõnem eius

rarum subiectum. In essentia autem diuina quantum ad firmitatem sue veritatis. et hoc in nullo repugnat diuine simplicitati.

Ad sextum dicim. q̃ in deo omnia sunt vnũ in re. p̃ter ingenerationem. generationẽ et p̃cessum. q̃ constituũt personas re distictas non aũt oportet q̃ quecq̃d preter ista de deo dicit: sit vnuz ratione. et silit̃er intelligendũ est qd dicit boetius q̃ sola relatio multiplicat trinitatẽ scz pluralitate reali. Tunc em̃ aliquid est vnũ re: et ratione multiplex. qm̃ vna res respondet diuersis cõceptiombus et noibus vt de ea verificentur. sicut punctũ. quod aũ sit vna res. respondet p̃m veritatem diuersis cõceptiombus de eo factis. siue put cogitatur in se. siue put cogitatur centrũ. siue p̃ ut cogitatur principiũ linearum et hee rationes vel conceptiones sunt in intellectu sicut in sbiecto et sunt in ipso puncto sicut ĩ fundamento veritatis istarum conceptionum. q̃ uis istud exemplum non sit vsqzquaqz conuenies. sicut nec alia q̃ in dinis inducunt.

Qzca quantum sic pœditur. videtur q̃ in vnitate diuine essentie non sit pluralitas personarum. In omnibus em̃ creaturis ita est q̃ ad multiplicationem suppositorum sequitur multiplicatio essentie p̃m numerũ. sicut alia humanitas est numero in sorte et platone. sed creature sunt exẽplate a deo cum igitur diuinam essentiam impossibile sit multiplicari. vt supõstensum est videtur q̃ impossibile sit ibi esse pluralitatem suppositorum vel personarum.

Item eorz que sunt idem si vnũ multiplicatur vel communicatur et reliquum. sed in deo idem est quod est et qd est. siue essentia et suppositum. si ergo essentia non multiplicatur. nec suppositum. ergo ꝛc. Itẽ natura speciei ad hoc multiplicatur in pluribus individuis. quia non potest tota perfectõnem habere in vno. eo q̃ idiuiduum est corruptibile et species incorruptibilis. Unde in incorruptibilibus est tantũ vnuz indiuiduũ in vna specie. sicut sol sed natura diuina habet omnez perfectionem in vno supposito. ergo vanum est esse pluralitatẽ suppositorum. et hoc non p̃t esse in deo. Contra sicut dicit dyonisius bonũ est communicatiuũ sui. sed deus est summe bonus. ergo summe se cõmunicabit. Sed in creaturis non summe se cõmunicat. qz non recipiunt totã bonitatẽ suã ergo oportet q̃ fit ibi cõicatio p̃fecta. vt scz totã suam bonitatẽ alij cõmunicet. hoc aũt non põt esse in diuersitate essentie. ergo oportz eẽ plres psonas distictas in vnitate dine eẽntie. Hoc idez arguit ex perfcõe dine bitudinis q̃ ponit summum gaudium qd sine consortio habere non p̃t

hoc etiam arguitur ex perfectio
ne diuine caritatis. Perfecta eim
caritas est amor gratuitus q̃ tẽ=
dit in alium. sed non erit amor
summus nisi sume diligat. sum
me autem non diligit creaturam
que non summe diligenda est.
ergo oportet q̃ in ipsa creatrice
essentia sit summe diligens et sũ
me dilectus distincti in essentie
vnitate. ¶ Sed. concedendũ est
absq; vlla ambiguitate eẽ in ꝯo
pluralitatẽ suppositorꝫ vel perso
narum in vnitate essentie nõ ꝓ=
pter rationes inductas que non
necessario concludũt. sed ꝓpter
fidei veritatẽ. ¶ Ad. j. ergo di
cendum. q̃ in creatura differt
essentia rei et esse suũ. nec habet
essentia esse nisi per cõparationez
ad habentem essentiã. et ideo q̃n
essentia creata cõmunicatur. cõ=
municatur tm̃ ꝑm rationem suã
et non sc̃dm esse. quia sc̃dm illd̃
esse non est nisi in vno tantũ ha
bente. diuina aũt essentia est idẽ
quod suum esse. et ideo quando
cõmunicatur essentia cõmunica=
tur etiam esse. vnde essentia non
tantũ est vna ꝑm rationẽ. ꝗ ꝑm
esse et ꝓpter hoc potest esse vna
numero in pluribus suppositis
creature autẽ q̃tus exemplẽtur
a deo. tamen deficiunt a repsen=
tatione eius. ¶ Ad secundũ di
cendum q̃ essentia et suppositꝫ
sunt in deo idem re. nihilomin?
tamen differunt ratione. sicut de
attributis dictum est. vnde etiã
cõmentator in. jj. metꝗ. dicit q̃

vita et viuens non significãt idẽ
in deo sicut nomina synonima.
et ideo contra rationẽ suppositi ẽ
q̃ cõmunicetur. non aũt est con
tra rationem essentie. ideo vna
essentia cõmunicatur pluribus
suppositis ¶ Ad. 3. dd. q̃ necẽ
tas finis est necẽtas cõditionata
et ex suppositione. vnde nõ que
ritur in illis que sunt necessaria
absolute et multo minus in illis
que sunt per se necessaria nõ ha
bentia necessitatẽ ab alio. Vnde
dico q̃ pluralitas suppositorum
in vna essentia nõ est ꝓpter ali
quem finem. imo ꝓpter seipam
est necessaria. cum ipse deus sit
finis omniũ. vnde non potest cõ
cludi q̃ sit vana. quia vanũ est
quod est ordinatum ad finem
quem non consequitur.

Ad quintum sic pro
ceditur. videtur q̃ plurali
tas suppositorum in diuinis nõ
sit realis. sed tantum rationis.
sicut eim dicit Dam̃. tres perso
ne re idẽ sunt. ratione autem et
cogitatione distinguũtur. ergo
videtur q̃ non sit ibi pluralitas
realis. Pr̃. Augustinus dicit q̃
tres psone in nullo absoluto di
stinguuntur. sed tantum in hijs
que sunt ad aliquid. sed res est
q̃d absolutũ. ergo videt q̃ tres
persone non sint tres res. et ita
non sint ibi realis distinctõ
Item persone distinguũtur per
ꝓprietates. Proprietates autez

ille non addunt supra essentiam
fm rem sed tm̄ fm racōnem · er-
go videtur q distinctō persona
rum quā faciunt fit tm̄ distinctō
racōnis · Item sicut paternitas
et essentia differunt racōne · ita sa
pientia et essentia · Si ergo hoc
sufficit ad distinctōem realē sup
positoꝝ · videtur q etiā sēdm di
uersa attributa distinguūtur re-
aliter suppositā · et ita tot sūt p
sone quot attributa · hoc autem
est inconueniens · ergo ꝓprieta-
tes non faciunt realē distinctio
nem suppositoꝝ · Contra augꝰ
dicit q res quibus fruendum ē
sunt pater et filius ꝛc · ergo tres
persone sunt plures res · ergo ea
rum pluralitas est realis plura-
litas · Item distinctio racōis nō
sufficit ad distinctōem supposi-
torum · cum vnus et idem homo
possit in se diuersas racōes ha-
bere · et cum suppositū dicat quid
reale · Si ergo non est in diuis
nisi distinctio racōis · non erit ibi
vera pluralitas personaꝝ quod
est hereticū · Ꝓ · q dicē perso
nas distingui tm̄ racōe sonat he
resim sabellianā · et ideo simplicit
dicendū est q pluralitas perso-
narum est realis · quō autē hoc
possit esse videndū est · Sciendū
igitur q ꝓprietas personalis sed
relatio distinguens · est idem re
qd diuina essentia · sed differens
ratione · sicut et de attributis di-
ctum est · ratio autē relationis ē
vt referatur ad alteruz · Potest
ergo dupliciter considerari rela-
tio in diuinis · vel per compatio
nem ad essentiam · et sic est ratio
tantū · vel per compacōem ad il
lud ad quod refertur · et sic p ꝓ
priam racōem relationis · relacō
realiter distinguitur ab illo · Et
quia per ꝓparatōem relacōis ad
suum oppositū correlatiuū · disti
guūtur persone · et non per com
paracōem relationis ad essentiā
et ideo est pluralitas realis per-
sonarum et non tm̄ rationis ·
Ad primū ergo dōm q auctori
tas Dam̄ · sic intelligenda est ·
ratione · i · relatione · et dicit relā-
tio ratio per compacōem ad essē
tiam · vt dictum est · Ad secū
dum dicēdum q res est de tran
scendentibus · et ideo se habz com
muniter ad absoluta et ad rela-
tiua · et ideo est res essentialis fm
quā persone non differunt · et ē
res relatiua siue personalis sēdm
quā persone distinguūtur · Ad
tertium dōm q cuius relatio p
compacōem ad essentiam fit racō
tm̄ · tamen per compacōnem ad
suum correlatiuū est res · a reali
ter distinguens ab ipso · Ad
quartū dōm q licet sapia fm su
am rationē differat ab alijs at-
tributis · non tamen opponit ad
aliqd aliud attributū · cū sapien-
tia bonitatē vitaz et alia attribu
ta secū in eodē subiecto ꝓpriat
Et ideo nō habz rōez distinguē
di suppositā dīne naturē sic hūt
relacōes oppositē · sed sic dīna sa
pientia realiter facit effectū sapie
tie ꝓpter veritatem rationis ipsiꝰ

que manet. Ita relatio facit veram distinctionem propter rationem relationis veram que saluatur.

Expositio litere.

Substantie vel essencie qz non proprie dicitur substantia vt infra. 8. dist. dicitur. Cuz creditur a intelligitur. Ista ordinantur sedm q̃ adquiritur fides in credente. Primum emz est verbum predicatoris. sicut dicitur ad romanos vndecimo. q̃modo credent ꝛc. Secunduz est assensus fidei in ipso credente. et vltimo per fidez deuenitur in intellectum. psa. septimo. nisi credideritis ꝛc. purgatis mentis. sed diuersimode. Ad hoc em q̃ videatur naturali cognitione: oportet mentem purgari a sensibus et fantasmatibus. Ad hoc autez q̃ per fidē cernatur: oportet mentem purgari ab erroribus et naturalibus racōnibus. Ad hoc autem q̃ videatur per essentiam: oportet mentem purgai ab omni culpa et miseria. In tam excellē. luce. loquit de intuitu mentis ad similitudinem visus corporalis quem non possumus defigere in excellens luminosum ita etiam mens nostra: non figit in excellentia diuine luis vt aliq̃d determinate cognoscat nisi per fidem. Vnde etiam philosophi in diuersos errores prolapsi sunt. Et ideo dicit phus in secundo metaphi. sicut se habet oculus noctue ad lucem diei. ita se habet intellectus noster ad manifestissima nature. Per iusticiam fidei. iustitia hic sumitur pro iustitia generali que est rectitudo anime in comparatione ad deum et ad primum. et vnius potentie ad aliaz. a dicitur iustitia fidei. quia in iustificacōne primus motus fidei est. sicut dicitur ad hebre. vndecimo. Accedentem ad deum oportz credere etc. Non approbo. Ista notula affigitur ad excludendum falsum intellectum qui posset ex predictis haberi. scz q̃ deus nullo modo a peccatoribz cognosci posset. Nec periculosi? hic em est fundamentum totius fidei quo destructo: totum edificium surruit. Vnde phus in price. et mu. q̃ paruus error in principio maximus est in fine. Nec fructuosius cognitio emm trinitatis in vnitate est fructus et finis totius vite nostre. Vnde dixi de patre. ista notula apponitur ad corrigendum hoc quod posuit in litera. Hoc verbum sum. es. est singulariter predicari de tribus personis potest. et ratio fuit. qz signat substantiam que est vna trium personarum. sed postea retractauit. quia quamuis significet substantiam tamen signat eam per modum actus. et actus numeratur sedm supposita. Vnde debet pluraliter predicari de tribus personis. Primoz legis. vbi scz primo legis precepta pe

mi incipiũt · Exodi vicesimo deu·
sexto · Deus enim dominus · Di
detur ꝙ deus non sit nomen na
ture · per derivationes hujus no
minis theos quas Damꝫ · pomt
Dicit enim ꝙ theos quod est de
us dicitur ab ethym quod ē ar=
dere · quia deus noster ignis con
sumens est · Deute · quarto Dici
tur etiam a theaste quod est con
siderare vel videre · quia ōmia vi
det · vel a theyn quod est currere
vel fovere quia per omnia vadit
omnia saluans et continens · que
omnia operationem important
ergo etc · Item dominꝰ secm eē
suum est relativum · ergo non si
gnificat potestatem sed relatio
nem · ¶ Ad primum ergo di=
cendum ꝙ hoc nomen deus po
test considerari dupliciter · Vel
quantum ad id a quo nomen i=
ponitur quod est quasi qualitas
nominis · Et sic est nomen ope=
rationis secm damꝫ · Vel quantũ
ad id cui nomẽ imponitur quod
est substantia signata per nomẽ
et sic est nomen nature · quia ad
signandum divinam naturam ē
impositum · ¶ Ad secundum di
cendꝫ ꝙ relationes fundãtur sup
aliquid quod est causa ipsarum
in subiecto · sicut equalitas supra
quantitatem · ita etiam dominiũ
supra potestatem · Unde dicit bo
eius ꝙ dominium est potestas
coherceẽdi subditos · Et dyonisiꝰ
dicit · Non peiorum subditorum
excessus tantum · sed bonorum et
pulcrorum omnimoda et perfe
cta possessio · vera et non cadere
valens fortitudo · Ad hoc enim ꝙ
aliquis sit dominus requiruntur
divitie et potentia · a sup hec duo
fũdatur relatio dominij · Perso=
narum quoqꝫ plura · ac · Quen
duꝫ ꝙ augustinꝰ et hyl · ex hac
auctoritate · faciamus hominem
ad imaginem et similitudinem · rc ·
mituntur ostendere vnitatem es
sentie et pluralitatem personarꝫ
ex quatuor verbis ibi positis · sed
differenter · quia Augustinus cō
siderat tantum figurarum numeri i
eis · Unde per hec duo faciamus
et nostram · ostendit trinitatem
personarum · Per hec vero duo
ima · et simili · vnitatem essentie
Hyla · autem ex quolibet horum
quatuor intendit ostendere vtrꝫ
qꝫ hoc modo · similitudo enim si
gnat relationeꝫ causatam ex vni
tate qualitatis que relatio requi
rit distincta supposita · Est enim
similitudo rerum differẽ · eadem
qualitas · vnde ratione eius quod
causat similitudinem ostendit v=
nitatem essentie · quia est eadem
bonitas et sapiẽtia vel quicquid
aliud p modũ qualitatis signat
Nec potest ibi esse diversitas bo
nitatis secm numeruꝫ vt proba
tum est · sed ex parte relationis de
signatur suppositoruꝫ distinctō
et eadem ratio est de hoc nomi
ne imago que dicit imitationem
vnius ad alterum secm aliquid
vnum · et hoc tangitur vbi dicit
Hyl · quoqꝫ rc · Similiter ex p
te harum duarum dictōnum · fa

ciamus et nostram · accipit vtrũq; · pluralitatẽ quidem personarum racõne pluralis numeri · sed vnitatem essentie ratione consortij quod designatur in vtroq; · Consortium enim oportet q̃ sit in aliquo vno · q̃ quia nõ potest in diuinis esse vnum in specie et diuersum in numero : oportet q̃ sit vnum numero et hoc tangit ibi · Item idem etc̃ Differunt etiam quantum ad aliud · quia Augustin? Videt accipere similitudinem et imaginem tantum hominis ad deum · Sed hyla · accipit similitudinem et imaginem vni? persone ad aliam · et q̃ homo accedat ad illam similitudinem quantum potest · Diuersitas sedm diuisionem essentie Singulaitas propter incommunicabilitatem diuine nature · solitudo ne remoueatur societas personarum que est per vnionem amoris · similitudo contra diuersitatẽ Pluralitas contra singularitatẽ distinctio contra solitudinem · signatio efficientis quantum ad ꝗ quod dicit · faciamus operacõ consti · id est ipsum operatum · Maximus propheta · quantum ad modum reuelationis que est per intellectualem visionẽ et q̃ntum ad priuilegium promissi seminis Domini? possedit me · loq̃tur de filio inquantum appropriat sibi sapientia · Dicitur autem deus possidere sapientiam · quia ipse solus eam perfecte habet · possidetur enim quod ad nutriz habetur · Vnde philosoph? in principio methaphisice dicit · q̃ diuina scientia est possessio diuina q̃ non humana · Viarum id est creaturarum per quas in ipsum itur ordinata sedm ordinem nature qui est filij ad patrem · et sedm ordinẽ cause qui est ꝑdee ad ꝑdeatum Cõcepta dicitur concipi inquantum clauditur in vnitate essentie patris · pturiri inquantum exit a patre per distinctõem personarum Cardines id est extremitates terre sedm phi · vel cause in quibus terra et ea que in terra sunt quasi voluunt? et conseruãtur · Delectabar consors paternę gloie · per singulos dies quãtum ad rationes creaturarũ que in deo sunt lux · quamuis creature in seipsis sint tenebre · Ludens propter otium contemplationis sapientie · sicut enim operationes ludi non appetuntur propter aliud · sed in seipsis habent delcãtinem · ita et contemplatio sapientie. In medio du. am · hoc sumitur de Abaiuk tertio · sedm aliam literam · q̃ per duo animalia signantur duo testamenta · fere · de al · d̃ · ps · vi · q̃ per forcipẽ qui habet duo brachia signant? duo testamenta · et per calculum veritatis sacre scripture Vnde in psalmo dicitur · Ignitum eloquium tuum etc̃ ·

Distinctio tertia ·